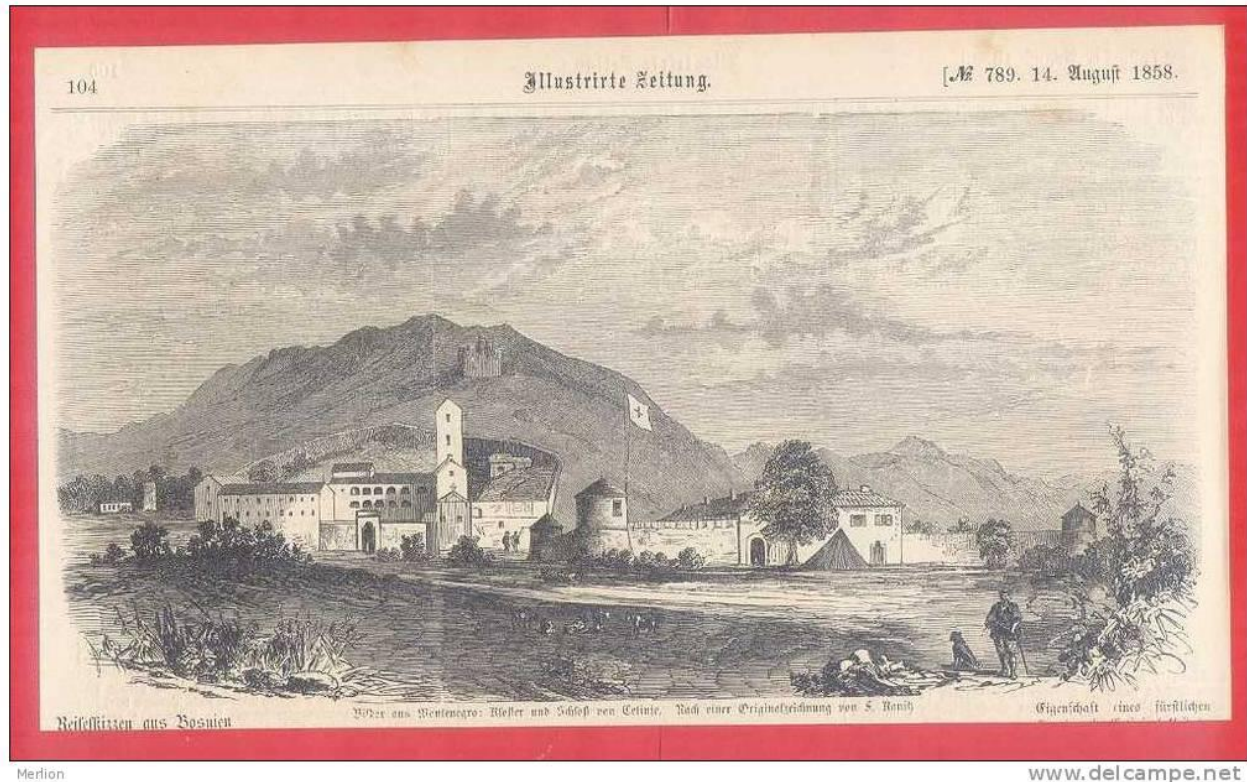

О поријеклу Цетињана

8. септембра 2016.

Први помен Цетиња у архивским изворима налазимо у Историјском архиву Котора (Списи нотара, VII, 13), у документу из **1440**, у коме се између осталог каже:

„Године 1440. индикције треће, првога септембра: Тудор Ненојев Ивановић са Цетиња (Thudor Nenoe Ivanovich de Zetine), у име своје и својих наследника и потомака изјављује: ... Сачињено у Котору, у општинској канцеларији, у присуству господина Михаила Пелегрини, суца и господина Драгона де Лука, аудитора”.

По доласку на Цетиње, војвода Иван Црнојевић је 1482. у Цетињском пољу подигао дворца за резиденцију, па се зато 1482. година и узима као година утемељења, тј. постанка Цетиња. Када и на који начин је дворца Црнојевића уништен, науци није познато. Једини документ о његовом изгледу је занимљива гавира у цетињском Октоиху петогласнику из 1494. године.

Један од потомака најстаријих становника Цетиња и ктитора најстаријег храма Рођења Пресвете Богородице, у народу познате као Влашка црква, Јован Јошо Иванишевић (син попа Филипа), секретар министра правде др Валтазара Богишића и познати културни посленик, у народопису под насловом „Подловћенско Цетиње” штампаном у часопису „Јавор” **1892.** године пише о насељењу Цетиња (Подловћенског долца) прије доласка Ивана Црнојевића следеће:

„Предање каже, да није био настањен Подловћевски долац у почетку XV вијека, но тек при крају прве половине XV вијека досели се на њ војвода Иван Боројев из Старог Влаха (Златиборац). Војвода Иван живљаше с фамељом у Нишу у вријеме турског насиља, па се атака у једном боју с Турцима, те му погине најстарији син Драгољуб, – он препрати фамељу у Рачу, а с четом прибјеже планини Старог Влаха, у своје родно мјесто, задржавши код себе два старија сина, Бороја и Владислава. Пошто је препратио фамељу у Гучу, Иван је живио двије године у планинама Старог Влаха, борећи се с Турцима, а у томе ране му оба сина, те буде принуђен водити рањене синове код фамеље, а и с друге стране био је принуђен оставити друштво, будући војвода, арамбаша чети...

Пошто му пребољеше синови, намисли поново тражити склоништа, па крене с фамељом из Раче и на сами Мали Госпођин-дан дође на Подловћевски долац (како се називало данашње Цетиње) и почине под данашње село Иванишевиће, у Гомиле, ђе су до скоро биле развалине кућишта, која је Иван градио са синовима.

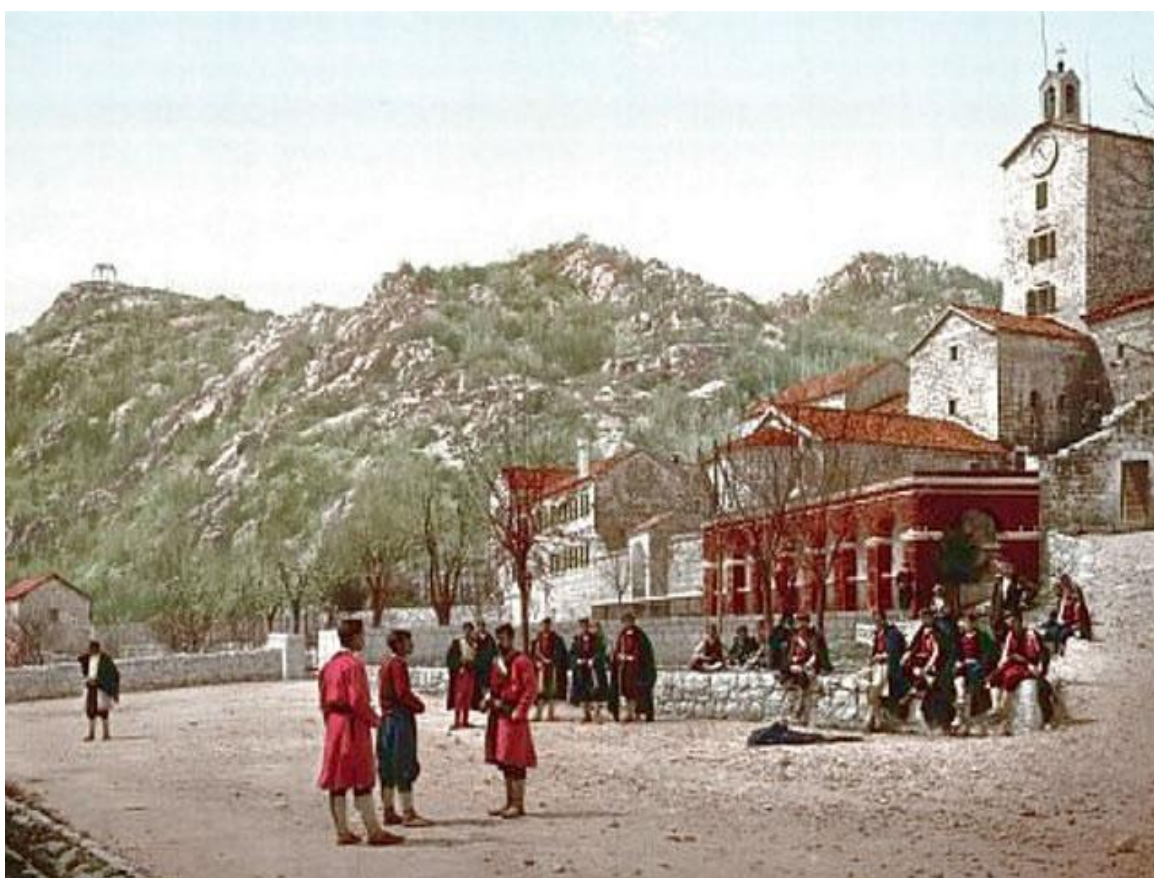
Иван се доселио на долац околу 30–40 година прије доласка Ивана Црнојевића на Цетиње, а довео је собом жену Јелицу и синове: Бороја, Владислава, Вуштуру и Драгослава. Ријечица Цетиња, као да је била прије тога оставила ток цетињским пољем – те је било мало воде, као обична поточина.

Више је пута Иван савјетовао синове, да што прије подигну – ђе виде да је најзгодније мјесто – малену црквицу и да је посвете рођењу св. Богородице, пошто тога дана дођоше на подловћевски долац. Још их је савјетовао, да њега и жену му Јелицу укопају онђе, гђе узмисле цркву градити – ако би умрли прије подигнућа цркве; да пазе долац и да га добро раде; да им је најљепше мјесто кућама испод присоја сјевернијем крајем доца; да се љубе, слушају и сложено живе; да лијепо примају гоњену браћу Србе и да им дају мјеста код себе, а да се не узносе од сиромаша; да буду чувари народнијех обичаја, својијех светиња, браниоца слободе, браниоци вјере и закона и да буду покорни зетскијем господарима.

„Будете ли извршили моје аманете – обично Иван свршаваше савјетовање – бићете достојни зват се синовима војводе Ивана, имаћете приступа и мјесто код људи и имаћете ово првијенство, које од старине има наша кућа!” – Иван је био у дубокој старости и поживио је у новој постојбини пет-шест година, па умре, а наскоро по његовој смрти умре и жена му Јелица. Синови их укопају на „Вељу Гомилу”, ће одреде градити цркву, а на гробове навале два велика камена, који се и данас могу виђети пред Влашком црквом. Иванови синови поитају што прије извршити очев аманет и око тридесет година прије доласка Иван-бегова на Цетиње на Вељу Гомилу”, које је мјесто – ће је данас Влашка црква – очито сваком куту цетињског поља, оплету од прућа, а покрију сламом црквицу и посвете је рођењу св. Богородице, а у исто вријеме одреде: когод би се населио на Подловћенски долац мора славити или прислуживат Малу Госпођу, па је и ови узму за прислугу. Тај њихов договор, та њихова одредба и збиља извршавата је код свијех становника Цетиња, што је јаки непобитни свједок, да су „Цетињани” били први насељеници Подловћенског доца. Становници из окола назваше ову црквицу „Влашка” црква с тога, што су је подигли додигаоци из Старог Влаха, па јој то име остаде за вазда.

Подловћенски долац, прозват је Цетињем по ријечици Цетињи, но пошто је она готово пресушила, и пошто је Иван-Бег оградио манастир и дворач на увору речице Цетиња, па становници изокола и синови војводе Ивана не шћеше пошље зват Старовлашанима, но „Цетињани”, тако их називаху и доцнији досељеници на Цетиње, па доцније то име „Цетињани” примише сви насељеници Подловћенског доца”.

Јован Јошо Иванишевић даље пише да су од четворице синова војводе Ивана Боројева (који је био Србин са Златибора, из мјеста које се као топоним назива Стари Влах – као и читава област која се простира од Златибора до ријеке Ибар) и жене му Јелице (која је била Српкиња из Раче код Крагујевца) настали потомци са презименима: **Иванишевићи** (на Цетињу, Београду, Петровом селу у Шумадији, Мостару и Попову у Херцеговини), **Ивановићи** (на Цетињу и у Бјелицама), **Вушуровићи** (на Цетињу и у Бјелицама), **Драгославићи** (од њих **Шабани на Љуботињу**), **Дапчевићи** (са Врањине и из Мркојевића), **Бошковићи** (са Цетиња) и **Мариновићи** (у Грбљу, Котору и Трсту).

Од Иванишевића воде поријекло: Иваниши у Будви, Иванчићи на Корчули, Радуловићи у Жупи Никшићкој, Радуловићи у Гацку и Попову у Херцеговини, Љепаве у Херцеговини, Мачуге у Херцеговини, Главати у Херцеговини и Перашиновићи у Кладову.

Боројевића од којих је војвода Иван Боројев има и данас на Златибору и Ужицама. Крсна слава потомака војводе Ивана Боројева на Цетињу је Ђурђевдан, а послужују Малу Госпођу (Рођење Пресвете Богородице) како су се завјетовали њихови преци.

Знаменити српски етнограф др Јован Ердељановић послје дугогодишњих научних истраживања у волуминозној студији „Стара Црна Гора” (Београд, 1926, ст.126), само потврђује писање Јована Јоша Иванишевића из 1892. године, и закључује сљедећа: „Предање о досељењу Ивана Боројева из Старог Влаха и о томе, да су његови синови подигли послје названу Влашку цркву, врло поуздано, јер је засвједочено са разних страна (као што смо показали)”.

Као што пише Јован Јошо Иванишевић, црква је неколико пута преправљана, док најзад, средином 19. вијека, није добила данашњи изглед. У прилог томе говори и натпис уклесан изнад улазних врата:

„Храм ови Рождества Пресвете Богородице саградише Доњокрајци први пут 1450. године – посље преправља њега три пута посљедни пут подигошега овако 1864. године”.

Јован Б. Маркуш